

Briselē, 2025. gada 7. martā
(OR. en)

6878/25

JAI 290
FREMP 55

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs: Padomes Ģenerālsekretariāts

Saņēmējs: delegācijas

Temats: Padomes secinājumi par ES Pamattiesību hartas piemērošanu –
finansējums pamattiesību veicināšanai, aizsardzībai un īstenošanai
– Padomes secinājumi (2025. gada 7. marts)

Pielikumā ir pievienots projekts Padomes secinājumiem par ES Pamattiesību hartas piemērošanu – finansējums pamattiesību veicināšanai, aizsardzībai un īstenošanai, kurus Padome apstiprināja 4082. sanāksmē, kas notika 2025. gada 7. martā.

**Padomes secinājumi par ES Pamattiesību hartas piemērošanu –
finansējums pamattiesību veicināšanai, aizsardzībai un īstenošanai**

Preambula

Eiropas Savienības Padome,

- a. **atgādinot** par Līguma par Eiropas Savienību (turpmāk “LES”) 2. pantu, saskaņā ar kuru Savienība ir dibināta, pamatojoties uz vērtībām, kas respektē cilvēka cieņu, brīvību, demokrātiju, vienlīdzību, tiesiskumu un cilvēktiesības, tostarp minoritāšu tiesības, un kuras dalībvalstīm ir kopīgas sabiedrībā, kur valda plurālisms, tolerance, taisnīgums, solidaritāte un kur nav diskriminācijas, kā arī valda sieviešu un vīriešu līdztiesība;
- b. **atgādinot** par nedalāmām un universālām vērtībām – cilvēka cieņu, brīvību, vienlīdzību un solidaritāti –, kas nostiprinātas Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (turpmāk “Harta”), kura svinīgi izsludināta pirms 25 gadiem 2000. gada decembrī, un dalībvalstu pienākumu garantēt tajā ietvertās tiesības un brīvības, īstenojot Savienības tiesību aktus, saskaņā ar Hartas 51. pantu;
- c. **atgādinot** par LES 6. panta 1. punktu, saskaņā ar kuru Savienība atzīst tiesības, brīvības un principus, kas izklāstīti Hartā, kurai ir tāds pats juridiskais spēks kā Līgumiem;
- d. **atgādinot** par Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk “LESD”) 8. pantu, saskaņā ar kuru Savienība visās savās darbībās tiecas novērst nevienlīdzību starp sievietēm un vīriešiem un sekmēt vīriešu un sieviešu vienlīdzību, un LESD 10. pantu, saskaņā ar kuru Savienība, nosakot un īstenojot savu politiku un darbības, tiecas apkarot diskrimināciju;
- e. **uzsverot**, ka, jo īpaši ņemot vērā pārmaiņas sabiedrībā, sociālo progresu un zinātnes un tehnoloģiju attīstību, ir jāstiprina LES 2. pantā un Hartā noteikto vērtību un tiesību veicināšana un aizsardzība un jānodrošina Hartas pareiza piemērošana;

- f. **uzsverot**, ka, tā kā darbības, kas sekmē pamattiesību veicināšanu un aizsardzību, parasti ir nekomerciālas, tām ir vajadzīgi finansēšanas mehānismi un ka šādu mehānismu izveide, izstrāde, uzturēšana un uzraudzība joprojām ir svarīga Savienības apņemšanās;
- g. **uzsverot**, ka pienācīga un pārredzama finansējuma nodrošināšana pilsoniskās sabiedrības organizācijām (turpmāk “PSO”) un cilvēktiesību aizstāvjiem – kuri joprojām ir būtisks līdzsvara un atsvara sistēmas elements, kā arī palīdz veicināt un aizsargāt Savienības vērtības, tostarp tiesiskumu –, ir būtiski svarīgi, lai veidotu un uzturētu sabiedrību, kurā valda Savienības vērtības;
- h. **atgādinot** par Savienības apņemšanos atbalstīt demokrātiju, tiesiskumu un pamattiesības visā pasaulē, izmantojot dažādus ārējās darbības finansēšanas instrumentus, tostarp Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentu “Eiropa pasaulē” (*NDICI* – “Eiropa pasaulē”), kā arī atzīmējot Eiropas Savienības piešķirtā finansējuma būtisko nozīmi cilvēktiesību jomā;
- i. **atkārtoti uzsverot**, cik svarīgi ir pabeigt Savienības pievienošanos Eiropas Cilvēktiesību konvencijai saskaņā ar LES 6. panta 2. punktu, lai uzlabotu saskaņotību un konsekveni pamattiesību aizsardzībā un vēl vairāk stiprinātu pamattiesību aizsardzību Eiropā;
- j. **paužot nožēlu** par pastāvīgajiem un plaši izplatītajiem rupjiem cilvēktiesību pārkāpumiem, kas notiek visā pasaulē, piemēram, pēc Krievijas iebrukuma un tam sekojošā agresijas kara pret Ukrainu, kura trešā gadadiena ir nopietns atgādinājums, ka pamattiesības un brīvības nebūtu jāuzskata par pašsaprotamām un ka to aizsardzība ir dalībvalstu, Savienības iestāžu un citu attiecīgo starptautisko akтору kopīga atbildība;
- k. **atzinīgi novērtējot** Komisijas 2024. gada ziņojumu par ES Pamattiesību hartas piemērošanu – finansējums pamattiesību veicināšanai, aizsardzībai un īstenošanai (turpmāk “2024. gada ziņojums par Hartu”), kurā sniegts pārskats par norisēm pamattiesību finansēšanas jomā;

1. **paužot gandarījumu** par Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras (turpmāk “*FRA*”) nozīmīgo ieguldījumu, kas cita starpā ietver vērtīgu speciālo zināšanu un pētījumu sniegšanu par Hartu, piemēram, neseno ziņojumu “ES fondi: pamattiesību ievērošanas nodrošināšana”. Citi svarīgi *FRA* pasākumi minētajā jomā ietver izpratnes veicināšanu par Hartu, izmantojot daudzvalodu apmācības rīkus, piemēram, *Charterpedia* un īpašus apmācības moduļus, un kopā ar Komisiju organizējot ikgadējo pasākumu *CharterXchange*.

Finansējums pamattiesību veicināšanai, aizsardzībai un īstenošanai

Eiropas Savienības Padome atjauno savu apņemšanos turpināt Hartas piemērošanu un, neapsteidzot turpmākās sarunas par nākamo daudzgadu finanšu shēmu (turpmāk “DFS”), apstiprina šādus secinājumus.

Eiropas Savienības Padome,

1. **uzsver** īpaši lielo nozīmi un savstarpēji stiprinošo lomu, kāda pamattiesību veicināšanā, aizsardzībā un īstenošanā piemīt dažādiem finansējuma avotiem; tas ietver līdzekļus, ko nodrošina un izmaksā Savienība, dalībvalstis, privātie līdzekļu devēji un starptautiskās organizācijas;
2. **atzīst** PSO un cilvēktiesību aizstāvju centrālo lomu Savienības pamattiesību politikas piemērošanā dalībvalstīs, kā arī esošā Savienības finansējuma nozīmi to darbībās. Tāpat Padome atzīst svarīgo nozīmi, kāda ir esošajām Savienības programmām, ar kurām finansē attiecīgas valsts, reģionālo un vietējo iestāžu darbības šajā jomā, kā arī programmām, kas stiprina un uzlabo tiesu sistēmas un veicina tieslietu speciālistu apmācību;
3. **uzsver**, ka Komisija pastiprināti koncentrējas uz Savienības vērtību un pamattiesību veicināšanu, kas saistībā ar finansējumu un 2021.–2027. gada DFS kontekstā ietver programmas “Pilsoņi, vienlīdzība, tiesības un vērtības” (*CERV*) budžeta būtisku palielināšanu;

4. **atzīst**, ka, pamatojoties uz Finanšu regulu, īstenojot Savienības finansējumu un ES budžetu, dalībvalstīm un Komisijai ir pienākums nodrošināt atbilstību Hartai saskaņā ar tās 51. pantu un ievērot LES 2. pantā noteiktās Savienības vērtības, kas attiecas uz budžeta izpildi;
5. **atzīst**, ka ir svarīgi nodrošināt, lai Savienības vērtības un Harta tiktu efektīvi īstenotas un ievērotas praksē un lai tiktu aizsargātas Savienības finanšu intereses. Šajā sakarā Padome atkārtoti uzsver, ka pastāv skaidra saikne starp tiesiskuma un Hartas ievērošanu, no vienas puses, un Savienības finansējumu, no otras puses;
6. **uzsver** ārkārtīgi svarīgo nozīmi, kāda ir Kopīgo noteikumu regulai (KNR), kuras 9. pantā ir noteikts, ka dalībvalstīm un Komisijai ir jānodrošina pamattiesību ievērošana un atbilstība Hartai KNR aptverto fondu īstenošanā, jo īpaši, lai novērstu jebkādu diskrimināciju dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ, un ka tās veicina pieklūstamības nodrošināšanu personām ar invaliditāti un integrē dzimumu līdztiesības aspektu programmu sagatavošanā, īstenošanā, uzraudzībā, ziņojumu izstrādē un novērtēšanā. Turklāt saskaņā ar KNR III pielikumā izklāstīto horizontālo veicinošo nosacījumu par Hartas (Hartas HVN) efektīvu piemērošanu un īstenošanu dalībvalstīm ir jāizveido efektīvi mehānismi, kas nodrošina atbilstību Hartai visos plānošanas un īstenošanas posmos, lai atlīdzinātu minēto fondu ietvaros veiktos izdevumus;
7. **atzīst** konkrētu Savienības finansēšanas programmu nozīmi un sasniegumus, jo īpaši programmu “Pilsoņi, vienlīdzība, tiesības un vērtības”, kas ir lielākais Savienības fonds, kura mērķis ir veicināt Savienības pamatvērtības un pamattiesības ES, stiprinot Savienību, kurā pastāv līdztiesība, tiesiskums, tiesības un vērtības. Programma ir bijusi ārkārtīgi svarīgs tieša finansējuma avots plašam aktoru lokam, jo īpaši PSO, tostarp organizācijām, kas darbojas valsts, reģionālā, vietējā līmenī un pamatlīmenī;

8. **atzinīgi vērtē** plašo tematisko jomu klāstu, kurās Savienības finansējums ir palīdzējis aizsargāt un īstenot Hartā nostiprinātās pamattiesības. Aptverto jomu daudzveidība atspoguļo pastāvīgo nepieciešamību integrēt pamattiesības dažādās politikas nozarēs un tieši izpaužas konkrētu vajadzību risināšanā. Piemēram, īpašais atbalsts ietver pastāvīgu izpratnes veidošanu par pamattiesībām un spēju veidošanu (programma “Pilsoņi, vienlīdzība, tiesības un vērtības”), apmācības nodrošināšanu tieslietu speciālistiem un efektīvas tiesu iestāžu pieejamības nodrošināšanu, tostarp ar digitāliem līdzekļiem (programma “Tiesiskums”), drošas tiešsaistes vides radīšanu un dezinformācijas apkarošanu (programma “Digitālā Eiropa”) un mediju brīvības, mākslinieciskās brīvības un plurālisma veicināšanu (programma “Radošā Eiropa”). Pamattiesību aizsardzību un veicināšanu atbalsta arī Atveseļošanas un noturības mehānisms un tehniskā atbalsta instruments;
9. **atzīst**, ka, neraugoties uz ievērojamo finansējumu, ko ES, dalībvalstis un citi līdzekļu devēji darījuši pieejamu, vajadzība pēc finansējuma ir lielāka nekā finansējums, kas darīts pieejams;
10. **uzsver**, ka ir svarīgi, lai iestādēm, kas atbild par līdzekļu plānošanu un īstenošanu, būtu nepieciešamās speciālās zināšanas, lai nodrošinātu atbilstību Hartai. Ir arī svarīgi, lai līdzekļu saņēmējiem būtu visaptveroša izpratne par procedūrām un prasībām, kas jāizpilda;
11. **atzīst**, cik svarīgs ir dalībvalstu finansējums, lai praktiski īstenotu un piemērotu pamattiesību pienākumus, ar kuru palīdzību līdztekus papildu ES finansējumam var nodrošināt pamattiesību aizsardzību visās politikas jomās, tostarp reģionālā un vietējā līmenī. Daudzos gadījumos valsts budžets ir galvenais finansējuma avots valsts cilvēktiesību iestādēm (turpmāk “VCTI”), līdztiesības iestādēm un ombudiem, kuru ārkārtīgi svarīgā loma pamattiesību veicināšanā un aizsardzībā ir nepārvērtējama. Turklāt papildus ES finansējumam valsts finansējums bieži vien ir galvenais PSO finansējuma avots;

12. **atbalsta** Revīzijas palātu, Eiropas Biroju krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) un Eiropas Prokuratūru (*EPPO*) to attiecīgo pilnvaru ietvaros veicamo uzdevumu izpildē – revīziju un izmeklēšanu veikšanā par pārkāpumiem vai noziegumiem, kas skar Savienības finanšu intereses, kas var ietvert pamattiesību veicināšanai, aizsardzībai un izpildei paredzēto līdzekļu ļaunprātīgas izmantošanas gadījumus.

Eiropas Savienības Padome aicina dalībvalstis:

13. **izraudzīties** valstu Hartas kontaktpunktus – kuru uzdevums saskaņā ar Komisijas stratēģiju Pamattiesību hartas piemērošanas stiprināšanai Eiropas Savienībā ir optimizēt informācijas plūsmu un paraugpraksi saistībā ar Hartu un koordinēt spēju veidošanas centienus dalībvalstīs – **un sekmēt** darbu, ko tie veic. Padome norāda, ka viņu iecelšana un darbības ir būtiskas saskaņotai Hartas piemērošanai. Tā arī ņem vērā programmas “Pilsoņi, vienlīdzība, tiesības un vērtības” valstu kontaktpunktus, kas iecelti, lai izplatītu informāciju un uzlabotu programmas “Pilsoņi, vienlīdzība, tiesības un vērtības” pamanāmību un pieejamību, un aicina dalībvalstis veicināt sadarbību starp šīm divām lomām;
14. **valstu budžeta procesu ietvaros nodrošināt** PSO, cilvēktiesību aizstāvjiem un citiem aktoriem, kas aizsargā un veicina pamattiesību piemērošanu dalībvalstīs, valsts pamatfinansējuma un projektu finansējuma pieejamību un vienlīdzīgu piekļuvi tam. Lai uzlabotu šāda finansējuma efektivitāti, ir ārkārtīgi svarīgi, lai valstu iestādes būtu pārredzamas attiecībā uz pieejamo finansējumu, finansējuma uzaicinājumi tiktu publiskoti un būtu viegli pieejami, un finansējuma piešķiršana tiktu veikta neatkarīgi un pārredzami;

15. **nodrošināt** pietiekamu un stabilu finansējumu tām valsts, reģionālo un vietējo iestāžu darbībām, kas veicina Hartas īstenošanu un piemērošanu un atbalsta pamattiesību veicināšanu, aizsardzību un izpildi visos valdības līmeņos;
16. **saskaņā ar valsts budžeta struktūru nodrošināt** pienācīgu finansējumu VCTI, līdztiesības iestādēm un ombudiem, kurā atspoguļotas to saskaņā ar ES tiesību aktiem noteiktās pilnvaras, kā arī pašreizējo izaicinājumu mērogs un apmērs pamattiesību aizsardzības jomā. Nodrošinot augsta līmeņa speciālās zināšanas par pamattiesībām, uzraugot Hartas piemērošanu, nodrošinot atbalstu pamattiesību pārkāpumos cietušajiem un personām neaizsargātās situācijās, sadarbojoties ar valstu iestādēm un palielinot informētību par pamattiesībām sabiedrībā, VCTI, līdztiesības iestādes un ombudi nepārtraukti palīdz saglabāt un aizstāvēt LES 2. pantā un Hartā nostiprinātās kopīgās vērtības;
17. **nodrošināt** taisnīgu un pārredzamu finansējumu pamattiesību veicināšanas, aizsardzības un īstenošanas jomā un atturēties no patvaļīgiem finansējuma samazinājumiem, kas varētu būt pretrunā dalībvalstu pienākumam ievērot LES 2. pantā un Hartā nostiprinātās kopīgās vērtības.

Eiropas Savienības Padome

18. **atzinīgi vērtē** nepārtraukto darbu, ko Komisija veic sadarbībā ar *FRA*, lai vēl vairāk stiprinātu Hartas piemērošanu. Konkrētāk, Komisijas “Stratēģija, lai stiprinātu Pamattiesību hartas piemērošanu ES” ietver pasākumus, ar ko atbalstīt pamattiesību piemērošanu līdz 2030. gadam. Stratēģija apstiprina finansējuma centrālo lomu ES politikas īstenošanas atbalstīšanā dalībvalstīs un aicina dalībvalstis un Komisiju nodrošināt, ka ES finansētie projekti atbilst Hartai. Tā arī ņem vērā grūtības, ar kurām pilsoniskā sabiedrība saskaras piekļuvē finansējumam, un tas ir izaicinājums, kas atspoguļots arī 2022. gada ziņojumā par Hartas piemērošanu “Plaukstoša pilsoniskā telpa pamattiesību aizstāvēšanai ES (2022. gads)”;

19. **atzinīgi vērtē** Komisijas darbu, kura mērķis ir vēl vairāk atbalstīt PSO, tostarp ar paziņojumu par Pilsoniskās sabiedrības platformas izveidi.

Eiropas Savienības Padome aicina Komisiju:

20. **turpināt pētīt un attīstīt** sinerģijas starp Savienības un dalībvalstu finansējumu, kas aptver pamattiesību veicināšanu, aizsardzību un īstenošanu. Praksē to var panākt, cita starpā pastāvīgi apsverot esošo līdzekļu vislabāko izmantošanu, atzīstot saņēmēju īpašās vajadzības, nodrošinot sadarbību ar reģionālo un vietējo līmeni un finansējuma pieejamību tiem, kā arī nodrošinot efektīvas publicēšanas un ziņošanas sistēmas un veicot pasākumus, lai novērstu un mazinātu līdzekļu ļaunprātīgu izmantošanu ES līmenī. Šādas sinerģijas atspoguļo un īsteno Savienības un dalībvalstu finansējuma papildinošo un vienlaikus unikālo raksturu, un atbilst arvien pieaugošajai valstu un Savienības mērķu papildināmībai pamattiesību jomā;
21. **turpināt veicināt** savas tiešā finansējuma programmas pamattiesību jomā un to pieejamību attiecīgajām organizācijām, lai atbilstīgi pieteikumu iesniedzēji varētu laikus iegūt informāciju par finansēšanas iespējām;
22. 2021.–2027. gada DFS ietvaros **turpināt veicināt** programmas “Pilsoņi, vienlīdzība, tiesības un vērtības” pieejamību plašam potenciālo pieteikumu iesniedzēju lokam, tostarp atvieglojot pieteikšanās procedūras visās Savienības oficiālajās valodās. Saglabājot finansējuma pārredzamību, Komisijai būtu jānodrošina, lai pieteikumu iesniedzējiem nebūtu pārmērīgs administratīvais slogs, kas saistīts ar finansējuma piemērošanas un pārvaldības procesiem. Izstrādājot procedūras, kas jāievēro pieteikumu iesniedzējiem, Komisija tiek aicināta turpināt ciešu sadarbību ar programmas “Pilsoņi, vienlīdzība, tiesības un vērtības” valstu kontaktpunktiem, lai izmantotu to speciālās zināšanas par praktiskajām problēmām, ar kurām saskaras dalībvalstu līmenī. Tajā pašā laikā Komisijai būtu jāturpina darīt pieejamu mērķtiecīgu finansējumu, lai risinātu steidzamas un augošas sabiedrības vajadzības un problēmas pamattiesību jomā;

23. **turpināt aktīvi iesaistīties** atklātā un pārredzamā dialogā ar PSO un cilvēktiesību aizstāvjiem, ņemot vērā to speciālās zināšanas politikas veidošanas procesā, **un atbalstīt** PSO pamattiesību jautājumu izskatīšanā un risināšanā, tostarp pamatlīmenī. Šāds atbalsts ietvertu to, ka programma “Pilsoni, vienlīdzība, tiesības un vērtības” pastāvīgi koncentrējas uz PSO;
24. **turpināt nodrošināt** īpašas, tiešas finansēšanas iespējas PSO, lai atbalstītu efektīvus un ilgtspējīgus projektus esošo finansēšanas programmu ietvaros. Šādam atbalstam būtu jāietver daudzgadu finansējuma pieejamība, kas ļauj labāk īstenot projektus, kuriem pēc savas būtības ir vajadzīga ilgtermiņa plānošana saskaņā ar pārredzamības un pārskatatbildības principiem;
25. **turpināt sadarbību** ar Eiropas Reģionu komiteju, lai palielinātu informētību par vietējo un reģionālo pašvaldību lomu Hartas piemērošanā un popularizēšanā, izmantojot sekmīgus Savienības finansētus projektus, ko īsteno pilsētas un to tīkli;
26. **turpināt nodrošināt**, ka īpaša uzmanība tiek stingri pievērsta pamattiesību jautājumiem saskaņā ar LES 21. pantu un pašreizējās DFS ietvaros, izmantojot ārējās darbības finansēšanas instrumentus, tostarp Pirmspievienošanās palīdzības instrumentu (*IPA III*) un Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentu (*NDICI* – “Eiropa pasaulē”).
-